

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 22. april 2022

Sag 7/2022

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

Vognmandsfirmaet T ApS

(advokat Jakob Bjerre, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Hjørring den 7. oktober 2020 (KATO-1308/2020) og af Vestre Landsrets 6. afdeling den 20. september 2021 (V.L. S-2124-20).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Oliver Talevski, Anne Louise Bormann, Kristian Korfits Nielsen og Ole Hasselgaard.

Påstande

Dommen er anket af Vognmandsfirmaet T ApS med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om skærpelse.

Supplerende sagsfremstilling

Sagsbehandlingen ved Nordjyllands Politi

Nordjyllands Politi har i mail af 23. februar 2022 til Rigsadvokaten oplyst bl.a.:

”Anmeldelsen fra Fødevarestyrelsen blev sendt til Sagscenteret ved lokalstationen i Hjørring til videre efterforskning. Det fremgår af sagsplaceringsjournalen at sagen den 12. juli 2017 sagsplaceres til undertegnede med henblik på, at sagen kan forelægges for Det veterinære Sundhedsråd. Det er noteret, at sagen samme dag er sendt til Det veteri-

nære Sundhedsråd med henblik på udtalelse, og sagen sagsplaceres samme dag til sagsbehandleren ved sagscenter Hjørring, der den 21. juli 2017 noterer, at sagen afventer udtalelse fra Det veterinære Sundhedsråd. Efterfølgende ses af journalen, at sagen er noteret til erindring i Sagscenter Hjørring bl.a. den 13. juni 2018 og den 11. januar 2019 - uden at der dog i den forbindelse ses at være rettet henvendelse til Det veterinære Sundhedsråd. Hvorfor der først i september 2019 rykkes, er jeg ikke bekendt med.

I 2017 blev sager om overtrædelse af dyreværnsloven behandlet på lokalstationerne. Efterfølgende er alle dyreværnsager blevet forankret i Dyrevelfærdsenheden, der i sager der forelægges for Det veterinære Sundhedsråd har procedure så det sikres, at der modtages en kvittering fra Rådet for modtagelse med oplysning om, hvornår der forventes svar fra Rådet. Sagerne fremtages herefter omkring tidspunktet for forventet svar med henblik på eventuelt at rykke for svar.”

Fødevarestyrelsens anmeldelsespraksis

Fødevarestyrelsen har i mail af 24. marts 2022 til Rigsadvokaten oplyst bl.a.:

”Som det fremgår af pkt. 2 i vedhæftede vejledning indebærer de nye principper for sanktionering ved kontrollen med dyretransporter, som Fødevarestyrelsen implementerede d. 1. oktober 2020, at en embedsdyrlæge, som ved det levende syn af dyr på slagterier konstaterer en overtrædelse af transportreglerne, alene skal forholde sig til den konkrete overtrædelse alvor og omfang, men ikke inddrage virksomhedens kontrolhistorik.

I den konkrete sag var politianmeldelsen begrundet i, at det efter embedsdyrlægens vurdering var tale om groft uforsvarlig behandling af dyr. *Sagen har dermed en karakter, så Fødevarestyrelsen i sådanne sager fortsat vil politianmelde forholdet.*”

Andre straffe

Vognmandsfirmaet T er – ud over de straffe, der er nævnt i byrettens dom – dømt for at overtræde dyrevelfærdslovens § 58 (dagældende dyreværnslovs § 28) ved bl.a.:

- Vestre Landsrets dom af 11. november 2019 med en bøde på 18.000 kr. for uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 7. februar 2017,
- Retten i Hjørrings dom af 16. oktober 2020 med en bøde på 60.000 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 16. januar 2018,
- Retten i Viborgs dom af 6. april 2021 med en bøde på 30.000 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 26. september 2018,
- Retten i Hjørrings dom af 11. maj 2021 med en bøde på 17.500 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 28. august 2017,

- Vestre Landsrets dom af 23. august 2021 med en bøde på 40.000 kr. for grovere uforsvarlig behandling af to grise ved transport den 5. oktober 2017,
- Retten i Hjørrings dom af 28. september 2021 med en bøde på 32.500 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 10. april 2018,
- Retten i Hjørrings dom af 28. september 2021 med en bøde på 60.000 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en ungtyr ved transport den 21. august 2018,
- Vestre Landsrets dom af 27. oktober 2021 med en bøde på 50.000 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 4. september 2018,
- Retten i Hjørrings dom af 8. november 2021 med en bøde på 27.500 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 9. marts 2018,
- Retten i Hjørrings dom af 17. november 2021 med en bøde på 60.000 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 5. juli 2019 og
- Vestre Landsrets dom af 7. december 2021 med en bøde på 50.000 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en gris ved transport den 13. september 2018.

Anbringender

Vognmandsfirmaet T har anført navnlig, at forfølgningen af vognmandsfirmaet har været standset på ubestemt tid, og at forholdet derfor er forældet, jf. straffelovens § 94, stk. 6, 2. pkt. Det skyldes navnlig, at efterforskningen lå stille i perioden fra den 14. juni 2017, hvor der skete afhøring og blev rejst sigtelse i sagen, til den 25. september 2019, hvor anklagemyndigheden sendte sagen til Det Veterinære Sundhedsråd med anmodning om en udtalelse.

Hvis forfølgningen i en straffesag standses i længere tid, end det tager det strafferetlige ansvar at forælde, må dette som udgangspunkt betragtes som standsning på ubestemt tid, og i det foreliggende tilfælde, hvor forældelsesfristen er 2 år, har sagen ligget stille i 2 år og 2 måneder.

Anklagemyndigheden har ikke kunnet dokumentere, at der er foretaget aktive efterforsknings-skridt i den omhandlede periode, eller at der i øvrigt skulle foreligge så ganske særlige omstændigheder i sagen, at det er til hinder for forældelse. Navnlig har anklagemyndigheden ikke dokumenteret, at der blev sendt en anmodning til Det Veterinære Sundhedsråd før den 25. september 2019.

Til støtte for, at sagen har været standset på ubestemt tid, taler desuden, at anklagemyndigheden ikke reagerede på de fremnoteringer, der var angivet i det interne varslingsystem. Anklagemyndigheden kan ikke både have været af den opfattelse, at sagen afventede svar fra Det Veterinære Sundhedsråd, og samtidig have undladt at reagere på disse fremnoteringer. Anklagemyndigheden sad hele to fremnoteringsvarslinger overhørigt og kontaktede først Det Veterinære Sundhedsråd otte måneder efter det sidste fremnoteringsvarsel.

Hvis Højesteret finder, at strafansvaret ikke er forældet, skal straffen bortfalde på grund af Fødevarestyrelsens nye anmeldelsespraksis fra 2020 og den lange sagsbehandlingstid, jf. straffelovens § 83. Det følger af Fødevarestyrelsens praksis fra 2020, at der som udgangspunkt ikke skal ske politianmeldelse mod transportøren i sager som den foreliggende, hvor der alene vurderes at være tale om uforsvarlig (og ikke grovere uforsvarlig) behandling af dyr.

Forholdet var derfor ikke blevet politianmeldt i dag, og selv hvis der sker strafbortfald, kan dette få alvorlige konsekvenser for vognmænd, som er blevet anmeldt efter styrelsens gamle praksis og herefter bliver kendt skyldige. De hensyn, der taler for strafbortfald på grund af Fødevarestyrelsens nye anmeldelsespraksis, medfører derfor i realiteten, at der bør ske frifindelse, jf. princippet i straffelovens § 3.

Hvis der bliver spørgsmål om straf, vil der være tale om en tillægsstraf til en række domme, hvor vognmandsfirmaet allerede er idømt bøder for samlet over 345.000 kr. Samtidig påkendelse ville ikke have medført en højere samlet bøde, og der bør derfor ikke fastsættes en tillægsstraf.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at forfølgningen i sagen ikke har været standset på ubestemt tid, og at der derfor ikke er indtrådt forældelse.

Det afgørende er en samlet vurdering af den virksomhed, som politiet på det pågældende tidspunkt har udfoldet med hensyn til sagen, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 433 fra 1966. I denne sag har der været en periode af stilstand i sagsbehandlingen i forbindelse med, at anklagemyndigheden ved Nordjyllands Politi afventede en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd. Der er derimod ikke sket faktisk ophør af Nordjyllands Politis arbejde med sagen.

Landsretten har lagt til grund, at anklagemyndigheden ved brev af 12. juli 2017 forelagde sagen for Det Veterinære Sundhedsråd, og da Højesteret ikke kan tage stilling til bedømmelsen af beviserne i sagen, jf. retsplejelovens § 933, stk. 2, 1. pkt., jf. § 912, stk. 1, nr. 4, modsætningsvis, kan denne bevisvurdering ikke prøves af Højesteret.

Det kan ikke lægges til grund, at Fødevarestyrelsen ville have undladt politianmeldelse af vognmandsfirmaet, hvis overtrædelsen var begået efter indførelsen af styrelsens nye anmeldelsespraksis i 2020.

Ved fastsættelse af bøden skal det på den ene side indgå som en skærpende omstændighed, at vognmandsfirmaet flere gange tidligere er dømt for uforsvarlig behandling af dyr i forbindelse med transport. Det fremgår af forarbejderne, at bødebeløbet bør være væsentligt højere end udgangspunktet for 2. gangstilfælde (18.000 kr.), når der foreligger gentagne og eventuelt systematiske overtrædelser. På den baggrund bør bøden som udgangspunkt udmåles til 40.000 kr. Straffen skal udmåles som en tillægstraf til en række allerede afsagte domme. Der er ikke grundlag for at antage, at samtidig påkendelse ville have medført en lavere bøde.

Det skal på den anden side indgå som en formildende omstændighed, at sagen som følge af anklagemyndighedens sagsbehandlingstid ikke er blevet afgjort inden for rimelig tid. Straffen kan derfor passende fastsættes til halvdelen af udgangspunktet på 40.000 kr.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Vognmandsfirmaet T ApS er fundet skyldig i at overtræde dyrevelfærdsreglerne ved at være ansvarlig for, at to grise med såkaldt elefantøre blev behandlet uforsvarligt ved transport fra en besætning i Z-by til et slagteri i Y-by den 20. december 2016.

For Højesteret angår sagen, om forfølgningen har været standset på ubestemt tid, sådan at forholdet er forældet. Hvis der ikke er indtrådt forældelse, er der spørgsmål om straffens fastsættelse.

Forældelse

Forældelsen i sagen blev afbrudt den 14. juni 2017, hvor der blev rejst sigtelse. Spørgsmålet er, om der efterfølgende er indtrådt forældelse efter straffelovens § 94, stk. 6, 2. pkt., om tilfælde, hvor forfølgning standses på ubestemt tid. Ved afgørelsen af, om forfølgningen har været standset på ubestemt tid, må der som anført af landsretten foretages en samlet vurdering af den virksomhed, politiet har udfoldet med hensyn til sagen, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 433/1966 om forældelse, side 23.

Højesteret lægger ligesom landsretten til grund, at anklagemyndigheden ved Nordjyllands Politi sendte en mail til Det Veterinære Sundhedsråd den 12. juli 2017 med anmodning om en udtalelse om bl.a. transporten af de to grise, og at anklagemyndigheden sendte en ny anmodning den 25. september 2019, efter at det havde vist sig, at Det Veterinære Sundhedsråd ikke havde registreret at have modtaget den første anmodning. Rådet afgav herefter en udtalelse den 14. oktober 2019. Der blev rejst tiltale den 16. marts 2020.

Som det fremgår, skyldes den lange sagsbehandlingstid navnlig, at anklagemyndigheden forventede at få svar på den anmodning om en udtalelse, som – efter fast praksis i sager som den foreliggende – var sendt til Det Veterinære Sundhedsråd, men som rådet ikke havde registreret at have modtaget. På den baggrund tiltræder Højesteret, at der efter en samlet vurdering ikke er grundlag for at fastslå, at forfølgningen har været standset på ubestemt tid, jf. straffelovens § 94, stk. 6, 2. pkt. Forholdet er derfor ikke forældet.

Straffens fastsættelse

Fødevarestyrelsen har i mail af 24. marts 2022 oplyst, at der også ville være sket politianmeldelse i sagen, hvis den var blevet vurderet efter styrelsens nye retningslinjer herom fra oktober 2020. Højesteret finder herefter, at de nye retningslinjer er uden betydning ved straffens fastsættelse.

Det fremgår af forarbejderne til dyrevelfærdsloven og den dagældende dyreværnslov, at der i tilfælde, hvor der foreligger gentagne og eventuelt systematiske overtrædelser, bør fastsættes en bøde, der er væsentligt højere end de udgangspunkter på 13.000 kr. og 18.000 kr., der efter forarbejderne finder anvendelse i 1. og 2. gangstiltale af uforsvarlig behandling af dyr i forbindelse med transport, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 215, s. 7770-

72, Folketingstidende 2015-16, tillæg A, lovforslag nr. L 137, s. 4-5, og Folketingstidende 2019-20, tillæg A, lovforslag nr. L 80, s. 78-79. Af de nævnte forarbejder fremgår desuden, at der i tilfælde af gentagne og eventuelt systematiske overtrædelser vil kunne være grundlag for absolut kumulation, dvs. sammenlægning af de bøder, der isoleret set er forskyldt i de enkelte tilfælde, og at det må bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, i hvilket omfang dette udmålingsprincip bør anvendes.

På baggrund af oplysningerne om Vognmandsfirmaet Ts forstraffe og forholdets karakter tiltræder Højesteret herefter, at der som udgangspunkt skal fastsættes en bøde, der er væsentligt højere end de anførte strafpositioner for 1. og 2. gangstiltænde. Højesteret tiltræder desuden, at der sker absolut kumulation. Det kan derfor ikke medføre nedsættelse eller bortfald af bøden, at den skal fastsættes som tillægsstraf efter straffelovens § 89 til en række domme, hvor der allerede er idømt bøder for (grovere) uforsvarlig behandling af dyr ved transport.

Højesteret finder, at den lange sagsbehandlingstid navnlig på grund af den døde periode på 2 år og 2 måneder har indebåret en krænkelse af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om ret til rettergang inden for rimelig tid. Højesteret tiltræder, at der som følge heraf skal ske nedsættelse af den bøde, der ellers ville være blevet udmålt, jf. straffelovens § 82, stk. 2.

Højesteret finder herefter, at der ikke er grundlag for at ændre den fastsatte bøde på 17.500 kr., og stadfæster landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.